

Szövegértés verseny

2011. február 22.

5. osztály

Hasznos információk!

1. 45 perc áll a rendelkezésedre!
2. Tollal dolgozz!
3. Nyugodtan dolgozz a szövegben!
4. Helyesírásra ügyelj, mert figyelembe vesszük!
5. Ügyelj a külalakra, a szépíráásra!

Tanuló neve: _____

Iskola: _____

Felkészítő nevelő: _____

Elért pontszám: 131p/ _____

Helyezés: _____

Nagyon jó munkát kívánunk!

Kricsfalussy Beáta : Téli álmom

A barátságatlan idő beköszöntével az állatoknak alkalmazkodniuk kell a megváltozott körülményekhez. A költöző madarak útra kelnek, a hüllők és rovarok elrejtőznek, majd megdermednek, míg az emlősök közül néhányan mély, ájulásszerű állapotban alusszák át ezt az időszakot, azaz hibernálódnak. A kifejezés a latin *hibernusszóból* származik, amely azt jelenti: „téli”.

A hazánkban élő állatok közül az ürgék, sünök, hörcsögök, pelék és denevérek hibernálódnak. Ilyenkor tetszhalottra hasonlítanak: tapintásra hidegek, hiszen testhőmérsékletük jelentősen lecsökken, szívverésük lelassul, légzésük is megritkul, akár hosszú percekig is szünetelhet. Bizony, alaposan fel kell készülniük erre az időszakra, mert a mély alvás alatt is szükségük van energiára az életben maradáshoz, és megfelelő téli szállást kell keresniük, ahol ebben a kiszolgáltatott állapotban a ragadozók és a hideg elől is védve maradnak.

Energiaszükségletüket az ősszel felhalmozott zsírrétegből biztosítják. Ilyenkor sokkal több táplálékot vesznek magukhoz, gömbölyűre híznak. A sün három hét alatt akár megduplázhathatja súlyát. Hogy minél kevesebb energiára legyen szükségük, tápanyagcseréjük a nyugalmi időszak alatt szinte leáll, az ébrenléti állapot kb. 5%-ra csökken. A pele, mókus, hörcsög eleséget is gyűjtöget, szorgosan összehordják téli szállásukra vagy annak közelébe, esetleg több különböző helyre is. A vadon élő hörcsög pofazacskjába gyűjtve szállítja éléskamrájába a magokat, ahol akár testsúlyának százszorosát is meghaladó készletet halmoz fel. A mély álomból ugyanis többször felébrednek, ilyenkor esznek, ürítenek, esetleg még vackukból is előbújnak, és jó egy kis tartalék a teljes ébredés utáni időszakra is, mikor még nehezen található friss eleség. Egy-egy ilyen ébredés, vagyis a test felmelegítése nagyon sok energiát emészt fel, ezért igyekeznek az aktív időszakok számát minimálisra csökkenteni, minél hosszabb időszakokat egyszerre átaludni.

A hibernáló állatok jellemzően kistestűek, mert a nagyobb állatoknak minden ébredéshez rengeteg energiát kellene felhasználni. Kivétel a medve, amely olyan tökéletesre fejlesztette téli álmát, hogy akár fél évet is átalszik evés, ivás, ürítés nélkül, testhőmérséklete is csak 31 C° körülire süllyed a normális 37-38 C° fokról. Igaz, könnyen fel is ébreszthető. A magas testhőmérséklet azért is szükséges, mert a bocsok a tél végére megszületnek, és fejlődésük nem mehetne végbe tetszhalott-szerű állapotban, mikor a szervezet alig működik.

A hibernálódást általában a belső biológiai óra aktiválja, függetlenül a külső hőmérséklettől vagy a táplálék elérhetőségétől. A nappalok rövidülése is befolyásolja a nyugalmi időszak kezdetét. Némely állat azonban nem merül addig mély álomba, amíg az idő enyhe marad és van elegendő élelem. A medve téli álma is elsősorban a táplálék szűkösségével függ össze. Fogságban, ahol az etetéséről gondoskodnak, télen is aktív.

A nyugalmi időszak kezdődhet azonnali mély alvással, vagy átszunyókált időszakok és ébrenléti állapotok váltakozásával, ekkor még a testhőmérséklet nem csökken jelentősen. A mély alvás idején az állatok testhőmérséklete a környezet hőmérsékletét közelíti meg, de ha túlságosan lehűlnek, felébrednek és reszketéssel felmelegítik magukat. Sokszor összegömbölyödnek, hogy minél kisebb legyen a hőleadó felület és néhány faj, például a pelék és a denevérek egymást melengetve, csoportosan alszanak.

Ahogy melegszik az idő, testhőmérsékletük is egyre magasabb lesz, tápanyagcseréjük felgyorsul, jelezve, hogy ideje felébredni és táplálék után nézni.

Ez a hosszú alvás nem feltétlenül elvesztegetett idő. Számos tanulmány kimutatta, hogy a hibernáló állatok tovább élnek, mert csak kedvező körülmények között aktívak, a nehéz időket átalusszák.

1. Válaszolj a kérdésekre!

Mit jelent a hibernálódik szó?

_____ 2p/

Melyik szóból származik a „téli” jelentés?

_____ 1p/

Honnan biztosítják energiaszükségletünket?

_____ 2p/

Hazánkban mely állatok hibernálnak? Azokat sorold fel, amelyeket említ a szöveg!

_____ 6p/

A hörsög hol raktározza élelmiszerét?

_____ 1p/

Mitől nem függ a hibernálódás?

_____ 2p/

Mély alvás során hogyan tudják hűlő testüket felmelegíteni?

_____ 1p/

Hány C° fokot süllyed a medve testhőmérséklete?

_____ 1p/

Mihez hasonlítanak a hibernálódott állatok?

_____ 1p/

Mit tesznek a kistestű állatok, ha a mély álomból felébrednek?

_____ 4p/

2. Igaz (I) vagy hamis (H)? Írd a megfelelő betűjelet a vonalra!

A nyugalmi időszak nem kezdődhet mély alvással. _____

A sün megháromszorozza testsúlyát. _____

A mély alvás során nincs szükség energiára. _____

Egy-egy ébredés a test felmelegedését jelenti. _____

A medve nehezen ébreszthető fel. _____

A bocsok tél elején jönnek a világra. _____

6p/

3. Magyarázd meg a szavakat, kifejezéseket!

ébrenléti állapot: _____

összegömbölyödnek: _____

vackuk: _____

szünetelhet: _____

túlságosan: _____ 5p/

4. Sorold fel, hogy mi jellemző a tetszhalottra!

* _____

* _____

* _____

* _____ 4p/

5. Kell-e a téli időszakra biztonságos szállás? Válaszodat indokold!

_____ 4p/

6. Egészítsd ki a szöveget!

A medve is átalszik, ivás, ürítés és _____ nélkül. Normális testhőmérséklete _____ °C-ról csak _____ °C-ra süllyed le. Igaz nem nehéz _____. A medvék téli álma főleg az élelem _____ függ össze. Ez alól kivételek a _____ élő állatok. Azért is kell a medvéknek a _____ mert tél _____ szünetnek meg a bocsok.

8p/

7. Húzd át azt az állítást, ami nem a hörcsögre vonatkozik!

Pofazacskójába gyűjtve szállítja élelmét.

Megduplázza testsúlyát.

Ébrenléti állapota 5%-ra csökken.

Nem ébred fel téli álmából.

Éléskamrát rak magának.

Magokat gyűjt.

Testsúlya a százsorosra lesz.

Télen, aktív időszakainak száma minimális.

Testsúlyának százsorosát is meghaladó élelmiszerkészletet halmoz fel.

Télen enni és üríteni is szokott.

10p/

Keretezd be a helyes választ!

Energiaszükségletüket zsírégetésből biztosítják.
táplálkozásból

A sünök ébrenléti állapota 5%-kal csökken.

Ahogy melegszik az idő, a testhőmérsékletük jelentősen 5%-ra nő .

A nagyobb állatok ébredéséhez kevés energia kell.
csökken
sok

A hibernálódást a belső kémia óra aktiválja, függetlenül a belső hőmérséklettől.
biológiai külső

6p/

8. Kösd a megállapításokat ahhoz, amire vonatkozik!

kistestűek hibernálódása

nagytestűek hibernálódása

felébredés sok energiába kerül

ürítenek

élelmet több különböző helyre is rakják

nem ürít

fél évet is átalszik

többször ébrednek

csoportosan is alhatnak

magas a testhőmérséklete

8p/

9. Mit gondolsz, mennyiben más a téli álma egy állatkertben élő medvének?

3p/

10. Írj vázlatpontokat a bekezdések alapján!

7p/

Összpont:82 pont/

SZÍNHÁZ

HÁZI SZÍNPAD

November	November	November	November	November	November	November	November	November
1.	hétfő		nincs előadás					
2.	kedd		nincs előadás					
3.	szerda	19 óra	Cseresznyés kert	Dajka - bérlet				
4.	csütörtök	19 óra	Cseresznyés kert	Pécsi - bérlet				
5.	péntek	19 óra	Cseresznyés kert	Kistalud - bérlet				
6.	szombat	19 óra	Cseresznyés kert	Básti - bérlet				
7.	vasárnap		nincs előadás					
8.	hétfő		nincs előadás					
9.	kedd	14 óra	A kislány meg az oroszlánok	bérletszűnet				
10.	szerda	14 óra	A kislány meg az oroszlánok	bérletszűnet	19 óra	Minden jót Elling!	Zártkörű előadás	
11.	csütörtök	14 óra	A kislány meg az oroszlánok	bérletszűnet	19 óra	Minden jót Elling!	Házi főpróba	
12.	péntek	10 óra	A kislány meg az oroszlánok	bérletszűnet	19 óra	Bemutató előadás Minden jót Elling!	Szűz - bérlet	
13.	szombat	19 óra	Mennyből a hulla	bérletszűnet	19 óra	Minden jót Elling!	Vízöntő - bérlet	
14.	vasárnap		nincs előadás					
15.	hétfő	11 óra	A helység kalapácsa	bérletszűnet				
		19 óra	Cseresznyés kert	Virág B. - bérlet				
16.	kedd	19 óra	Cseresznyés kert	Hetényi - bérlet	15 óra	Keresztury ÁMK-Iskolaszínház Rómeó és Júlia		
17.	szerda		nincs előadás		14 óra	Keresztury ÁMK-Iskolaszínház Rómeó és Júlia		
18.	csütörtök	19 óra	Cseresznyés kert	Sárdy - bérlet	15 óra	Keresztury ÁMK-Iskolaszínház Rómeó és Júlia		
19.	péntek	19 óra	Cseresznyés kert	Jászai - bérlet	15 óra	Keresztury ÁMK-Iskolaszínház Rómeó és Júlia		
20.	szombat	19 óra	Cseresznyés kert	Kerekes - bérlet				
21.	vasárnap		nincs előadás					
22.	hétfő		nincs előadás					
23.	kedd		nincs előadás					
24.	szerda	19 óra	Liliomfi	Zártkörű előadás				
25.	csütörtök	19 óra	Liliomfi	Házi főpróba				
26.	péntek	19 óra	Bemutató előadás Liliomfi	Hevesi - bérlet				
27.	szombat	19 óra	Liliomfi	Latnovits - bérlet				
28.	vasárnap		nincs előadás					
29.	hétfő	19 óra	Liliomfi	Keresztury - bérlet	19 óra	Minden jót Elling!	Bika - bérlet	
30.	kedd	19 óra	Liliomfi	Ruttkai - bérlet	19 óra	Minden jót Elling!	Ikrek - bérlet	

HEVESI SÁNDOR
SZÍNHÁZ
ZALAEGRSZEG

2010. november havi műsor

Hevesi Sándor Színház, Zalaegerszeg

A színház a műsorváltozás jogát fenntartja!
8900 Zalaegerszeg, Kosztolányi tér 3.
Jegypénztár: Tel: 06 92/598-400
E-mail: szervezes@szinhaz.zalaegerszeg.hu
www.hevesisandorszinhaz.hu

A félreleteli jegyek az előadás előtt 18.45-ig vehetők CSAK át!

A **Cseresznyés kert** előadásának
fő támogatója

LAMBDA
systeme

A **Liliomfi** előadásának
fő támogatója

ZALAART

Az „Iskolaszínház” program
támogatója az

nka
Nemzeti Kulturális Alap

1. Mi a színház pontos neve és címe?

3p/

2. A Cseresznyés kert című előadást hányszor játsszák a házi színpadon? Karikázd be a helyes választ!

- A 9
- B 6
- C 0

1p/

3. A Minden jót Elling! című előadást melyik előadásokkal játsszák egy időben?

1p/

4. Keretezd be a helyes választ!

Melyik előadásnak van bemutatója a színházteremben?

Minden jót Elling!

Liliomfi

mindkettőnek

Melyik az a nap, amikor soha nincs előadás?

hétfő

kedd

vasárnap

Melyik hónap műsorrendje nincs rajt a plakáton?

január

december

november

Melyik iskolaszínház játszik a házi színpadon?

Keresztúry ÁMK

Rómeó és Júlia

Keresztúry ÁMK

Mi a Cseresznyés kert fő támogatója?

Lambda systeme

kertész

Lambda systeme

5p/

5. Hol tudsz jegyet rendelni? Keretezd be a helyes válasz betűjelét!

- A 06/92-598-400
- B szervezes@szinhazzalaszam.hu
- C mindkettő módon

1p/

6. Sorold fel, milyen bérleteket adtak el?

16p/

7. Igaz (I) vagy hamis (H)?

- A félretett jegyeket az előadás előtti napon 18⁴⁵ óráig lehet átvenni. _____
- Az „Iskolaszínház” támogatója az inka. _____
- November 19-én, hétfő 19⁰⁰ órakor a Cseresznyés kertet láthatod. _____
- November 30-án 19 órai kezdettel játsszák a házi színpadon a Minden jót Ellinget! _____
- November 7-én, hétfőn nem játszanak semmit. _____
- A Liliomfinak nem lesz bemutató előadása. _____
- Az iskolaszínház csak a színházban szerepel. _____
- A helység kalapácsát csak egyszer játsszák. _____
- Egy hónapban csak egyszer mennek előadásra a bérletesek. _____
- Nem játszanak a Hevesiben gyerekeknek szóló darabot. _____

10p/

**8. El tudnál-e menni a szüleiddel egy előadást megnézni, ha nincs egyikőtöknek sem bérlete!
Válaszodat indokold, és azt is írd le, hogy milyen előadásokat tudnátok együtt megnézni!**

6p/

9. Mit jelent szerinted a bemutató előadás kifejezés?

1p/

10. Mi előzi meg a bemutató előadást?

2p/

11. Mi a színháznak a jelképe?

1p/

12. Mit gondolsz, mi a különbség a színház és a házi színpad között? Válaszodat indokold?

2p/

Összpont: 49 pont